

Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity Brno
Magisterské studium
Akademický rok 2015/ 2016 - zimný semester

PhDr. Michal Vašečka, Ph.D. SOC 605: Sociologie veřejné politiky

Zameranie kurzu:

Voliteľný kurz SOC 605 „Sociológia verejnej politiky“ je určený pre študentov magisterského štúdia odboru Sociológia na Fakulte sociálních studií Masarykovy Univerzity v Brne. V kreditnom systéme je možné získať 10 kreditov.

Anotácia:

Verejná politika je neodmysliteľným prvkom modernej demokracie, keďže poskytuje základný rámec správania sa pre verejných činiteľov a umožňuje ich zodpovednosť voči verejnosti. Verejná politika skúma ako jednotlivé úrovne verejnej správy vytvárajú, prijímajú, realizujú a vyhodnocujú opatrenia a programy na riešenie spoločenských problémov. Predmet Sociologie verejnej politiky sa zaoberá pojmami súvisiacimi s procesom tvorby verejnej politiky. Zároveň sa zaoberá súčasným trendom teórií a modelov a ich aplikáciou na konkrétnych prípadoch na Slovensku a vo svete. Predmet taktiež učí študentov princípy a základné postupy hodnotenia politik ex ante, priebežne a ex post. Zároveň ich oboznámi s projektovou logikou aplikovanou v projektoch EÚ. V oblasti ex ante analýzy verejnej politiky dáva študentom možnosť pomocou prípadovej štúdie podrobne preskúmať vybrané aspekty analýzy verejnej politiky. Predmet stavia na využití schopností výskumu spolu so schopnosťou prezentovať analýzu systematickým a odôvodneným spôsobom. Cieľom predmetu je pochopiť akú úlohu zohrávajú analytici a evaluátori v procese tvorby verejnej politiky, rozpoznať a aplikovať rôzne formy výstupov politiky a komunikácia / prezentácia založená na potrebách hypotetického užívateľa, rozvinúť hodnotiace schopnosti pre identifikáciu a hodnotenie problému, pre formulovanie možných riešení, hodnotenie prípadových štúdií z reálneho života, formulovanie evaluačných otázok a výber metodológie pre evaluáciu a skúmať štúdie pomocou metód, schopností a zručností z holistického pohľadu.

Organizácia kurzu:

Kurz je jedno-semestrový, organizovaný vo forme prednášky (45 minút) a semináru (45 minút), týždenne 2 hodiny.

Podmienky pre absolvovanie kurzu:

1. Priebežná príprava na semináre;
2. Public policy referát (štandardne 20 minút)
3. Záverečná esej (minimálne 10 normostrán);
4. Ústna skúška - obhajoba eseje a diskusia o súvisiacich témach

Systém hodnotenia: Každý študent môže získať maximálne 50 bodov, pričom v prípade zisku menej ako 20 bodov študent neuspel a skúška mu nebude zapísaná. Podmienkou pre získanie zápočtu je absolvovanie priebežného testu a odovzdanie eseje. Jednotlivé úkony smerujúce k získaniu skúšky budú ohodnotené nasledovne:

24 % - priebežný test /max. 12 bodov/

52 % - záverečná esej /max. 26 bodov/

24 % - ústna skúška /max. 12 bodov/

Poslucháči získavajúci hodnotenie v intervale 25 - 50 bodov, budú vyhodnotení nasledovne:

50 - 45 bodov	A
44 - 40 bodov	B
39 - 35 bodov	C
34 - 30 bodov	D
<u>29 - 25 bodov</u>	<u>E</u>
24 - 0 bodov	F

Obsah kurzu

1. Seminár (22.9.2015) Úvod do public policy analysis

Definície verejnej politiky

Aspekty verejnej politiky („politics“ a „policy“)

Vedenie a politika

Verejná politika ako disciplína pre analýzu a tvorbu politiky

Verejná politika v minulosti a dnes

Porovnanie policy analysis s ďalšími odbormi a prístupmi

Vymedzenie pojmu policy

- Veselý Arnošt – Nekola, Martin (eds.) (2007). *Analýza a tvorba veřejných politik: přístupy, metody a praxe*. Praha: Slon., Kapitola 1 – Verejná politika, str. 15-40.
- Pal, Leslie (2001). *Beyond Policy Analysis: Public Issues Management in Turbulent Times*. 2nd Ed. Ontario: Nelson Thomson Learning. Chapter I – Policy Analysis: Concepts and Practice, str. 1-36.
- Sabatier, P. (1999). *Theories of the Policy Process*. Part 2. – „Alternative Views of the Role of Rationality in the Policy Process“, str. 19-73.

2. Seminár (29.9.2015) Tvorba politiky ako riešenie problému

Spoločenský problém a podmienky riešenia spoločenského problému

Prístupy a analytické modely tvorby verejnej politiky

Analytické modely tvorby verejnej politiky

Spôsoby nastolenia problémov do politickej agendy - spoločenské problémy ako objektívne alebo sociálne konštrukty

- Howlett, M. & M. Ramesh (1995). Chapter 5: Agenda Setting – Policy Determinants a Policy Windows. str. 104 - 120.
- Pal, Leslie (2001). *Beyond Policy Analysis: Public Issues Management in Turbulent Times*. 2nd Ed. Ontario: Nelson Thomson Learning. Chapter 4: Policy Instruments and Design. str. 131 – 174.
- Kolodko, G.W. (1999), “Ten Years of Postsocialist Transition: The Lessons for Policy Reforms”, *World Bank Working Paper*, No. 2095. Washington: World Bank.
- World Bank (2002), “Overview” in *Transition: The First Ten Years, Analysis and Lessons for Eastern Europe and the Former Soviet Union*. World Bank.

3. Seminár (6.10.2015) Dôvody pre tvorbu verejnej politiky, vnútorné a vonkajšie faktory tvorby verejnej politiky

Zlyhania trhu

Zlyhania vlády

Zlyhania počas transformácie

Ciele tvorby verejnej politiky a verejné záujmy

Rovnosť vs. efektívnosť

Aktéri zapojení do verejnej politiky a procesu jej tvorby

Inštitucionálne modely tvorby verejnej politiky

Politicko-administratívne vzťahy v procese tvorby verejnej politiky

„Spravovanie spoločnosti“, „vláda práva“, “New Public Management”

Efektívne“ vs „demokratické“ spravovanie

- Howlett, M. & M. Ramesh (1995). *Studying public policy. Policy cycles and policy subsystems*. Oxford. Oxford University Press. Chapter 3 – Actors and Institutions. str. 49-79.
- Pal, Leslie (2001). *Beyond Policy Analysis: Public Issues Management in Turbulent Times*. 2nd Ed. Ontario: Nelson Thomson Learning. Chapter II – Modern Governance: The Challenges for Policy Analysis, str. 45-85
- Stone D., (1997). *Policy Paradox. The Art of Political Decision Making*, W.W.Norton and Comp. New York, London. Chapter – “Equity” str. 39 – 108.
- Weimer, D. and A. R. Vining (1999). *Policy Analysis: Concepts and Practice*. New Jersey: Prentice Hall. str. 74 – 115 and str. 159 – 195.

4. Seminár (13.10.2015) Transparentnosť a korupcia vo verejnej politike

Definovanie korupcie a jej meranie, pozitívne a normatívne vymedzenie korupcie

Korupčný kontrakt – výhody, nevýhody, podmienky.

Politická a administratívna korupcia.

Príčiny korupcie a ich analýza.

Vplyv formálnych a neformálnych pravidiel, externality versus internality.

Sociologické aspekty korupcie

- Cartier-Bresson, J. 1997. „Corruption Networks, Transaction security and Illegal Social Exchange“. In: Political Corruption. Oxford, Malden: Blackwell Publishers: 47– 60.
- Sičáková-Beblavá, E., Zemanovičová, D., 2003: Protikorupčné nástroje. Transparency International Slovensko, Bratislava.
- Vašečka, M., 2007: Sociologické aspekty korupcie. Bratislava, Transparency International Slovakia.

5. Seminár (20.10.2015) Úloha nástrojov verejnej politiky

Akademický výskum versus analýzy verejnej politiky

Základné pojmy analýzy a evaluácie verejnej politiky

Lepšia regulácia a Evidence based policy making

Vstupy a výstupy procesov analýzy verejnej politiky a iných žánrov

Kto je analytik vo verejnej politike: externí analytici (MVO, konzultant, akademik) a interní analytici (štátni a verejní zamestnanci vo verejnom sektore)

Faktory v analýze verejnej politiky: obsahové a kontextuálne faktory analýzy verejnej politiky

Projekt, program, politika

Monitorovanie a evaluácia/ hodnotenie

- Staroňová, Katarína (2009). *Hodnotenie vplyvov: Regulatory Impact assessment v teórii a praxi Slovenska a Európskej Únie*. Bratislava: ÚVP. Kapitola 1 – Čo je hodnotenie vplyvov, str. 14-33.
- Gombitová, D. (2007). *Úvod do monitorovania a evaluácie: Príručka monitorovania a evaluácie intervencií financovaných z verejných zdrojov*. Bratislava: SES. str. 9-19.
- Hatry, H. – Blair, L. – Fisk, D. (1987). *Program Analysis for State and Local Governments*. Washington, D.C.: Urban Institute. str. 1-26

6. Seminár (27.10.2015) Evaluácia, kritériá a indikátory, metódy a nástroje

Druhy a ciele evaluácie

Limity evaluácie

Evaluácia v praxi EÚ, medzinárodných inštitúcií, súkromných nadácií a verejnej správe

Štandardné evaluačné kritériá

Indikátory

Základy tvorby indikátorov

Alternatívne evaluačné kritériá

Participatívna evaluácia

Tvorba evaluačných zadaní

Vypracovanie a využitie evaluácií

- Staroňová, K. *Hodnotenie vplyvov*. Kapitola 1 – Hodnotenie vplyvov a legislatívny proces, str. 64-89.; Kapitola 3 – Metodologické usmernenia v procese realizácie systému hodnotenia vplyvov, str. 34-61.
- Veselý Arnošt – Nekola, Martin (eds.) (2007). *Analýza a tvorba verejných politik: prístupy, metody a praxe*. Praha: Slon. Kapitola 8. Analýza a vymezení problému, str. 190-234.
- Gombitová, D. (2007). *Úvod do monitorovania a evaluácie: Príručka monitorovania a evaluácie intervencií financovaných z verejných zdrojov*. Bratislava: SES. str. 58 - 82.
- Morra-Imas, L., Rist C. R. (2008). *The Road to Results: Designing and Conducting Effective Development Evaluations*. Washington, D.C.: World Bank Publications., str. 326 - 337.

(3.11. 2010) Čtecí týden

7. Seminár (10.11.2015) Sociálna politika

Definícia sociálnej politiky

Zamestnanosť, nezamestnanosť, pracovnoprávne vzťahy

Chudoba a sociálne vylúčenie

Zdravotné postihnutie a dlhodobá starostlivosť

Staroba a dôchodkové systémy

Rodinná politika a deti

Rodové otázky

- Blakemore, Ken: *Social Policy: An Introduction*, Open University Press, 2003
- Brdek, Miroslav - Jírová, Hana. *Sociální politika v zemích EU a ČR*. Vyd. 1. Praha: Codex Bohemia, 1998

- Večeřa, Miloš. Sociální stát: východiska a přístupy. 2. upravené vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1996

8. Seminár (17.11.2015) Vzdelávacia politika

Financovanie výkonov vo verejnom záujme

Trh súkromných verejných a zmiešaných statkov

Monitorovanie a riadenie kvality

Vnútorne a vonkajšie hodnotenie.

Kritériá a normy, štandardy, indikátory a benchmarking, výkazníctvo a štatistické charakteristiky vzdelávacích systémov

- Education at a Glance OECD Indicators 2002. Paris: OECD, 2014.
- Key data on Education in Europe 2002. Brussels, EC 2014.
- Beblavý, M.-Kubánová, M.: Národná správa o vzdelávacej politike. Bratislava: SGI 2001.
- Musgrave, R. A., Musgrave, P. B.: Veřejné finance v teorii a praxi. Praha: Management Press, 1994, kap. 4.
- Taylor, S. et al.: Educational Policy and the Politics of Change. New York: Routledge 1997.

9. Seminár (24.11.2010) Politika zdravotnej starostlivosti

Organizácia zdravotníctva

Pacienti, poskytovatelia, finančný mechanizmus

Zdravotnícke štatistiky. Analýza dát

Ciele zdravotnej politiky. Rovnosť, dostupnosť, efektívnosť vynakladaných prostriedkov

Zdravotná politika a medzinárodné inštitúcie

Zdravotné poistenie

- Buse K. - Mays N. - Walt G.: Making Health Policy. Open University Press 2005.
- Kuvíková, Murgaš, Nemeč - *Ekonomía zdravotníctva*. Bratislava: Vydavateľstvo Phoenix, 1995.
- OECD. *Financing and Delivering Health Care: A Comparative Analysis of OECD Countries*.
- Raffel, M.W. (ed.) *Comparative Health Systems*. London: Pennsylvania University Press, 1994.

10. Seminár (1.12.) Politiky podpory občianskej spoločnosti

Organizované záujmy v praxi.

Korporativizmus versus politický liberalizmus.

Neziskové organizácie a ovplyvňovanie verejnej politiky.

Trvalá udržateľnosť tretieho sektora v strednej Európe

Legislatíva ČR vo vzťahu k občianskej spoločnosti

CSR ako prejav prepájania snáh občianskej spoločnosti a trhu

Almond, G. A. - Verba, S.: *The Civic Culture*. Princeton: Princeton University Press, 1963.

Anheier, H. K. - Salomon, L. M.: *Volunteering in cross-national perspective: Initial comparisons*. Civil Society Working Paper 10., 2001.

Frič. P. - Goulli, R.: *Neziskový sektor v ČR: výsledky mezinárodního srovnávacího projektu* Johns Hopkins University. Praha: Eurolex Bohemia, 2001.

Vašečka, M.: *Občianska spoločnosť v teoretickej perspektíve*. In: Majchrák, J. - Strečanský, B. - Bútora, M. *Keď ľahostajnosť nie je odpoveď*. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky, 2004.

11. Seminár (8.12.2015) Komunálna politika

Komunálna politika

Vývoj sídelnej štruktúry a problémy jej veľkostnej štruktúry

Vzťah obce k regiónu a štátu

Európska charta miestnej samosprávy

Priama a zastupiteľská demokracia na miestnej úrovni

Legislatívny a ekonomický rámec fungovania miestnej samosprávy

Interkomunálna spolupráca

- Průša, L. (ed.): *Obce, města, regiony a sociální služby*. Praha, Socioklub 1997.
- Sisk, T. D. (ed.): *Democracy at the local level*. Strömsborg: IDEA 2001
- *Štruktúra územnej samosprávy vo vybraných štátoch Európy*. Nadácia vzdelávania samosprávy Bratislava 2001

12. Seminár (15.12.2015) Migračná politika

Trendy v oblasti migrace v České republice

Migrační a integrační politika v Evropě a v České republice

Schengenská dohoda a svoboda pohybu osob v EU

Sekuritizace migrace

- Huysmans, J. (2006). *The Politics of Insecurity. Fear, migration and Asylum in the EU*. London, New York: Routledge. Chapter 4.
- Barša, Pavel, Baršová, Andrea. 2005. *Přistěhovalectví a liberální stát. Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Mezinárodní politologický ústav, kapitola 3: Evropská unie, str. 133-157, kapitola 5: Česko, str. 205-238 (celkem 55 stran česky)
- Castles, S., Miller, M. J. 2009. *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. New York: Palgrave Macmillan. Chapter 9.